

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus HUMANIS. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Art. 2. Vtrum post consecrationem remaneat substantia panis, & vini in
sacramento.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

Et a: sed etiam quodque indiuiduum; & quauis ratio seu differentia indiuidualis lateat in ipso infinitis; ita ut infinitis ab eo res eadem numero produci; & per diuersas dependentias substantiales & integras dependere; & in seipsa replicari, id est esse indiuiduum accipiendo, possit, manente perfecta identitate & unitate numerali. Causa autem creatura tantum semel possunt vnam rem producere, quae producta non amplius habent potentiam ad illam, sed earum vis est exhausta. Ratio est; quia causa creata habent potentiam varijs modis limitatam; & a circumstantijs extrinsecis determinatam ad hanc vel illam rem producendam: quae circumstantia numquam omnes redeunt. At potentia diuina intrinsece est illimitata, nec determinatur ad operandum ab villo extrinseco, sed a sola voluntate; quae pro sua libertate potest velle hoc vel illud indiuiduum producere, prout illi placet, & hac vel illa productione vel creatione: non enim, cum sit infinita, potest exhaustiri; aut impediri per hoc quod res semel esse inceperit. Ex his patet; non esse Deo difficile eandem rem ponere tot locis, quot voluerit, manente illa re omnino eadem in seipsa. Quibus praemissis:

Ad Primam Confirmationem supra num. 24. positam: Respondeo; Id, quod est in duobus locis, est vnum numero, & indiuisum in se, quo ad suam entitatem; & sic etiam indistans est a seipso: modi tamen praesentiarum, quos habet, sunt distincti, & inter se distantes: alia enim est praesentia, qua hoc corpus dicitur esse hic; alia, qua dicitur esse in caelo. Idem enim corpus habet distinctas praesentias, seu distincta vbi, quamuis eius entitas distincta non sit. Quod confirmatur exemplo animae rationalis; quae tota est in pede, & tota in capite, tamen in sua entitate est indiuisa: modus tamen vnionis, & praesentiae, quem habet in capite, diuersus est & distans a modo, quem habet in pede. Quod patet: Nam vnio pendet a re, cui vnitur: at haec res est diuersa, scilicet pes & caput: ergo & vnio. Similiter praesentia, siue ipsi vbi vnde res dicitur esse hic vel ibi, pendet a spatio. Hinc satis constat diuisionem locorum, & praesentiarum, non obstat unitati numerali ipsius rei.

Ad Secundam Confirmationem; Concedo idem sibi posse esse dextrum, & sinistrum; sursum, & deorsum; quia manifestum est animam in capite esse totam sursum respectu sui ipsius, ut est in pedibus. Sic Christus seipsum in manibus suis portauit; teste Augustino in psal. 33. Pari modo, idem poterit moueri, & quiescere; accedere, & recedere, prout est in diuersis locis; quod sursum exemplo animae potest confirmari.

Petes: Si idem corpus positum duobus locis, conueniret in vnum locum; coalesceretne in vna praesentia? Exempli gratia: Christus in aere locutus Paulo, si per motum ascendisset ad locum vbi remanserat in caelo, desineretne distinctio praesentiarum?

Respondeo breuiter: Non posse naturaliter in vnum locum conuenire per modum penetrationis, sed necessario se excludet. Ratio est: quia non potest fieri coniunctio secundum easdem materiae & quantitatis partes sed secundum diuersas; ut patebit; si fingas alterum veluti perhadere alterum. Si tamen per miraculum ponatur in vno loco, non idcirco peribit virtualis distinctio; quia illud vnum retinebit vim duorum, & semper po-

terit per motum localem in diuersis locis poni. Simile est videre in Angelis, cum suas replicationes seu totalitates diffusas per magnum spatium, contrahunt in angustum, vel etiam in punctum.

Ad Tertiam Confirmat. Concedo hominem eundem; duobus locis positum, posse in altero viuere, in altero mori; de quo vide Hugonem lib. 2. de Sacramentis parte 9. Ratio est; Quia non est necesse, ut corpus, quod vno loco vnitum est animae rationali, etiam alio loco vnitum ponatur. Similiter etiam non est necesse, ut si anima rationalis vno loco informet corpus, etiam alibi posita informet. Sicut enim tota est in capite, & tota extra caput; ita etiam a Deo conseruari possit in capite, & simul extra caput sine vlla informatione; quatenus extra caput est.

Similiter tale corpus poterit simul summè calefcere vno loco, & summè frigeferi in altero, applicatis agentibus; non enim est necesse, ut si quid patiat in vno loco, etiam illud patiat in altero; quia accidentia, quae suscipit, non necessario replicantur, aut traiciuntur: imò nec possunt sine nouo miraculo. Non enim ignis hic applicatus alicui corpori, potest calorem, quem hic imprimit, traicere Romam, vbi idem corpus replicatum existit; ut docet Gabriel supra: quod est contra Scotum d. 10. q. 2. & Dominicum Scotum: qui putant accidentia absoluta, quae recipiuntur in vno loco, etiam necessario alibi accipi, sed non respectiua. Verum de hoc infra.

Ad Quartam, Admitto totum. Alia argumenta haereticorum, commodius infra proponentur.

ARTICVLVS II.

Verum post consecrationem remaneat substantia panis & vini in Sacramento?

Respondeo: Non remanere, sed conuerti in Corpus Christi.

Notandi sunt hic aliquot errores. Primus est; Omnium nostrorum haereticorum, qui sentiunt panem remanere, & nullo modo conuerti in Corpus Christi; quod olim etiam tenuit Berengarius post primam suam palinodiam teste Guimondo, lib. 1. de Eucharistia in principio. Et Ioannes Hus; a quibus nostri hauserunt. Cum enim videret Berengarius, se non posse amplius tueri Eucharistiam esse solam figuram Corporis Christi, docuit Christum esse quidem praesentem in Eucharistia, sed simul cum pane; sic ut substantia panis, & Corpus Christi simul sint.

Secundus error. Substantiam quidem panis manere, non tamen eius suppositum: per consecrationem enim substantiam panis assumi hypostaticè a Verbo, sicut natura humana hypostaticè assumpta est; ita ut verè & proprie panis sit Deus, & Deus sit panis: item panis sit corpus Dei; non quidem ex Virgine, sed iam recens assumptum; & Deus habeat duo corpora sibi hypostaticè unita; alterum carneum, quod est in caelo, & alterum panaceum, quod est in altari: posse tamen haec duo corpora dici vnum; quia sunt vnus suppositum. Haec sententia tribuitur Ruperto: nam lib. 5. in Ioannem exponens illa verba cap. 6. Panis, quem ego edo; caro mea est; sic ait: Verbum caro factum est;

Vnus potest hic viuere, & alibi mori.

An accidentia in corpore replicentur etiam necessario eadem replicentur.

30

1. Error haereticorum manere panem in Eucharistia.

2. Error Ruperti substantiam panis assumi hypostaticè a Verbo.

Differentia inter causam increatam & creatam.

28 Soluuntur obiectiones haereticorum ex ratione petita.

Idem potest sibi esse dextrum & sinistrum, moueri, & quiescere.

29

Replicatus non potest naturaliter seipsum penetrare.

non mutatum in carnem; ita Verbum caro factum, panis visibilis fit, non mutatum in panem, sed assumendo, & in unitatem personae suae transferendo panem: & fusc lib. 2. de Officijs cap. 2. & 9. Aduerte tamen, non omnino esse certum an Rupertus ita sentiat: nam in cap. 6: Ioannis habet alia verba, quibus videtur recte sentire, vt Panem transmutari in carnem, in cibum Angelorum, & similia. Difficile tamen est, eius verba in sanum sensum interpretari. Simile errorem refert Tho. Waldensis tom. 2. cap. 65.

Tertius error est Durandi in 4. d. 11. q. 3. Non manere quidem totam panis substantiam, sed tamen materiam; alioqui non posse fieri conuersionem, cum conuersio postulet idem subiectum in termino à quo, & in termino ad quem. Itaque hic virtute diuina corrupta forma panis, materiam panis subito informari formam corporis Christi, seu animam; eo ferè modo, quo alimentum conuertitur in substantiam nostram per nutritionem; nisi quod illud subito fiat, hoc verò sensum. Pro veritate:

Dico Primò, Tota substantia panis conuertitur in Corpus Christi, & tota substantia vini in Sanguinem; ita vt nihil eius remaneat. Est fide tenenda.

Probatur Primò, Ex Scriptura. Hoc est Corpus meum, vbi Dominus, id, quod exhibet sub specie panis, dicit esse suum Corpus. Ob que verba semper persuasum fuit in Ecclesia Dei, per consecrationem panis & vini, conuersionem fieri totius substantiae panis in substantiam Corporis Christi; & totius substantiae vini in substantiam Sanguinis eius: vt Concilium Trident. ait; & rursus de nouo declarat sess. 13. cap. 4. Vnde nullo modo audiendi sunt Scotus, Durandus, & Paludanus dist. 11. dum dicunt, etsi verum sit, substantiam panis non manere, tamen id ex verbis Domini non colligi.

Confirmatur; Si substantia panis manet, pronomen Hoc designat panem, & sensus erit, Hic panis est corpus meum: quod etsi concedant Lutherani, tamen implicat contradictionem; nam disparatum praedicatur de disparato, sicuti si dicam, Hic panis est equus: ergo panis non potest remanere.

Dices Primò, Recte dicimus, Hic homo est Deus: cur non similiter, Hic panis est corpus Christi? Respondeo, Est dispar ratio: nam ibi subiectum & attributum accipiuntur pro eodem, nempe pro supposito subsistente in natura humana, & diuina; idque ob vnionem hypostaticam: vnde sensus est, Hic subsistens in natura humana, est Deus: sed, si diceretur, Haec humanitas est Deus. Inter panem autè & corpus Christi non est vnio hypostatica.

Dices Secundò, Pronomen Hoc non necessarid designat panem; sed potest significare id quod sub pane continetur: vt sensus sit, Hoc contentum sub pane, est corpus Christi, sicut dicimus, demonstrato dolio, Hoc est vinum.

Respondeo, Hoc fieri non posse: Primò, quia, etsi pronomen Hoc possit designare rem contentam, quam continentem, quando res continens naturam suam, vel vsu hominum est instituta ad continendum, veluti locus rei. (dicimus enim demonstrato dolio vini, Hoc est dolium, hoc est vinum;) tamen id non habet locum, quando res continens non est per se idonea ad continendum: vt si quis sub pane condret aurum, non recte di-

xerit, Hoc est aurum. Secundò, Quia quando duae res diuersae sub vna continetur, nò recte per pronomen Hoc designamus alteram, altera omiſsa: vt de bursa, in qua tantundem est argenti, quantum auri, non recte dixeris, Hoc est aurum. Quare, si substantia panis, vel aliquid eius remanet cum Corpore Christi sub speciebus, non recte dicit Christus, Hoc est Corpus meum: nam secundum vſitatum, sincerum, & à fraude alienum loquendi modum (quidquid tandem sit de subtilitatibus metaphysicis) pronomen Hoc designat totam rem contentam; vel certè eam, quae maiorem cum speciebus coniunctionem habet.

Probatur Secundò, Ex Concilijs. Primò, Ex Concilio Romano sub Gregorio VII. vbi Berengarius abiurans suam heresim, dicit: Ego Berengarius corde credo, & ore confiteor panem, & vinum per mysterium sacrae orationis, & verba Redemptoris nostri substantialiter conuerti in veram & propriam Carnem, & Sanguinem Domini.

Idem Probatur ex Concilio Lateranensi sub Innocentio III. cap. 1. Verum Christi Corpus & Sanguis in Sacramento altaris sub speciebus panis & vini, veraciter continentur; transsubstantiatus pane in Corpus, & vino in Sanguinem potestate diuina.

Concilium Constantiense sess. 8. damnat articulos Wicleff, quorum primus est, Substantia panis materialis, & vini materialis manent in Sacramento. Secundus est; Accidentia panis non manent sine subiecto in eodem Sacramento.

Concilium Florentinũ, cui etiam Graeci subscripserunt: Ipsorum verborum virtute, substantia panis in Corpore Christi conuertitur.

Denique Concilium Trident. sess. 13. can. 2. Si quis dixerit, in sacrosancto Eucharistia Sacramento remanere substantiam panis & vini, vna cum Corpore & Sanguine Domini nostri; negaueritque mirabilem illam, & singularem conuersionem totius substantiae panis in Corpus, & totius substantiae vini in Sanguinem, manentibus dumtaxat speciebus panis & vini; quam conuersionem Ecclesia Catholica aptissime Transsubstantiationem appellat; anathema sit.

Probatur Tertio, Ex Patrib. Cyprianus serm. de cena Domini: Panis iste, quem Dominus Discipulis porregebat, non effugit, sed natura mutatus, omnipotentia Verbi factus est caro.

Cyrillus Hierosolymitanus Catechesi 4. Myſtago. Aquam aliquando Christus mutauit in vinum; non erit dignus, cui credamus, quod vinum in Sanguinem transmutari? Et infra: Sub specie panis, datur tibi Corpus, sub specie vini, datur tibi Sanguis. Et paulò post: Hoc pro certissimo habe, panem hunc, qui videtur à nobis, nò esse panem, etiamsi gustus panem esse sentiat.

Gregorius Nyſſenus in oratione Catechetica; Rectè Dei verbo sanctificatum panem, in Corpus Dei Verbi credimus commutari.

Ambrosius cap. 9. de ijs qui Myſterijs inſtitantur: Quamuis, inquit, vrinur exemplis, non hoc esse, quod natura formauit, sed quod benedictio consecrauit; maioremque vim esse benedictionis, quàm naturae; quia benedictione etiam natura ipsa mutatur. Et alia plurima.

Chryſostomus homilia de Eucharistia habita in Encenijis: Num panem vides? num vinum? num sicut reliqui cibi in secessum vadunt? Absit, ne sic cogiter. Sicut enim, si cera igni adhibita, illi assimilatur, nihil substantiae remanet, nihil superfluit: sic & hic, pura mysteria (id est, panem & vinum) consumuntur corpore substantia.

Augustinus

3. Error Durandi, manere materiam panis.

31 De fide est totam substantiam panis verbi in corpus Christi.

1. Prob. ex Script.

Falsa est propositio, Hic panis est Corpus meum.

2. obiectio. Soluitur.

2. obiectio. Soluitur.

Ad, & quòdo pronomen Hoc possit rem contentam, quam continens significare.

32 Probatur ex Concl.

Romani.

Lateranen.

Constantiense.

Florentinum.

Tridentinum.

33 Probatur ex Patribus; Cyprianus.

Cyrillus Hierosol.

Nyſſenus.

Ambrosius.

Chryſostomus.

Augustin. Augustinus serm. 28. de verbis Domini, dicit Id, quod ante erat panis vulgaris, per verba Christi fieri Corpus eius, & panem illum esse & cetera, id est, super substantialialem, qui anime nostrae substantiam fulciat.

Cyrrillus Alexand. Cyrillus Alexandrinus epist. ad Calosyrium; Ne horremus carnem & sanguinem sacris altaribus apposta, condescendens Deus fragilitati nostra, insluit oblati vim vita, conuertens ea in veritatem propriae carnis, &c.

Bernardus. Bernardus serm. de cena Domini: Hostia, quam vides, iam non est panis, sed Caro mea: & liquor iste, quem vides, iam non est vinum, sed Sanguis meus: quemadmodum enim illic species cernuntur; quarum res, vel substantia ibi non esse creduntur, sic res veraciter, & substantialiter creditur, cuius species non cernitur. Vide plura apud Garetiun. Idem tenent omnes Doctores Scholastici.

34 An dogma Transubstantiationis à Concilio Lateran. primò sit inuentum. Ex his patet Primò; Falsum esse, dogma transubstantiationis esse inuentum Concilij Lateranensis sub Innocentio III. circa annum Domini 1215. vt haeretici calumiantur. Etsi enim in hoc Concilio nomen Transubstantiationis primò receptum fuerit à tota Ecclesia, tamquam commodissimum ad hanc singularem conuersionem explicandam; sicut in Concilio Nicæno I. nomen *επιθεσιος*, primò receptum fuit, & in Symbolo positum; tamen dogma ipsum semper in Ecclesia fuit. Patres enim antiqui expressè docent Substantiam panis conuerti, & mutari in Corpus, in Carnem Christi. Græci etiam dicunt Panem *μελαροχορξαι & Δει*, id est, *transfementari*, vt Theophylactus Marci 14. & alij; quod nomen est significantissimum: significat enim panem mutari secundum prima sua principia, nempe materiam & formam. Alij dicunt *μελαροχορξαι Δει*, id est, *transformari*: quæ omnia idem significant, quod transubstantiari, id est, substantiam, in substantiam conuerti.

Error Scoti. Patet Secundò; Deceptum fuisse Scotum in 4. dist. 11. q. 3. art. 1. dum existimauit ante Concilium Lateranense sub Innocentio III. dogma transubstantiationis, seu conuersionis panis in Corpus Christi, non fuisse de fide. Nam in Concilio Romano sub Gregorio VII. hoc definitum fuit: & consensus omnium Patrum satis indicat, hoc semper fuisse de fide. Quod etiam apertè insinuat Concil. Tridentinum sessione 13. cap. 4.

35 4. Probatur Ratione. Probatur Quartò; Ratione. Primò, Si maneret panis substantia, panis principaliter, & primariò designaretur per accidentia; quia haberent primarium ordinem ad panem, tamquam ad proprium subiectum: vnde designato eo, quod sub speciebus continetur, magis propriè diceretur; Hoc est panis triticeus; quàm, Hoc est corpus Christi: imò hæc esset fallax locutio. Nam accidentia solum designant suum subiectum; non autem quod extrinsecè subiecto coniungitur: vt si Angelus occultaret se sub pane, non rectè diceretur, Hoc est Angelus, sed, Hic est Angelus. Quando autem substantia panis conuertitur in Corpus Christi, accidentia panis eum habent ordinem ad Corpus Christi, quem antè habebant ad substantiam panis, excepta informatione. Nam Corpus Christi est ibi per modum substantie sub accidentibus; & mouetur ad motum accidentium; & definit ibi ad destinationem accidentium. Secundò, Si maneret panis, periculum esset, ne rudiores adorarent panem; quia non norunt distinguere, sed simpliciter adorarent quod continetur sub specie-

Quomodo Corpus Christi se habeat ad accidentia Panis, & contrà.

2. Ratio.

bus panis. Tertiò, Quia magna esset indecentia, quòd simul sint panis terrenus & cælestis; cibus ventris, & cibus mentis. Quartò, Quia non posset sumi Eucharistia, nisi folueretur ieiunium; & sic calix numquam fumeretur à ieiunis; quod est contra traditionem Apostolicam, teste August. epist. 118. cap. 6. quæ iubet, vt non nisi à ieiunis Corpus & Sanguis Domini sumatur.

His adde rationem D. Thomæ: Quia, inquit, Corpus Christi non potest incipere esse in Eucharistia, nisi vel conuersione substantie panis in ipsum, vel accessione ipsius ad panem. Vnde, si panis non conuenteretur in Corpus Christi, deberet Corpus venire ex celo ad panem per motum localem; quòd falsum est. Sed hæc ratio non videtur valde solida, vt infra dicitur.

Obijciunt Haeretici Primò: Scriptura Eucharistiam vocat Panem, 1. ad Corinth. 11. Confirmatur, Matth. 26. *Accipit panem, benedixit panem, & fregit panem; & hoc ipsum, quod accepit, & fregit, dedit Discipulis: ergo dedit panem.*

Respondeo; Eucharistia vocatur Panis: Primò, non quòd sit panis terrenus, qualis noster; sed quia est verè panis cælestis, & super substantialis anime: ad quod significandum, non simpliciter vocatur Panis, sed Panis vite, Panis qui de celo descendit, Panis quem frangimus. Simili modo Manna vocatur Panis, quamuis reuera non esset panis, qualis noster: Exod. 16. Psal. 77. & alibi. Secundò; Dicitur Panis; quia ex pane confecta, & retinet panis indolem & proprietates, & etià vsum: dum enim sumitur per modum panis, sic corroborat animam, sicut panis communis corroborat corpus. Ad Confirmationem; Respondeo, Id, quod Dominus accepit & benedixit, erat panis communis; sed quod dedit Discipulis, non erat amplius panis communis, sed cælestis: intercessit enim benedictio, quæ illum panem ex terreno in cælestem mutauit. Similem locutionem habemus Gen. 18. *Tulit Abraham vitulum, deditque puero, & coxit illum, & posuit coram eis.* Hic non erat idem vitulus, quem accepit, quem coxit, & posuit coram eius, sed mutatus substantialiter.

Obijciunt Secundò, Ex Patribus: Primò, Chrysostomus epistola ad Cæsarium Monachum dicit post consecrationem liberari panem à panis appellatione, & dignum fieri appellatione Dominici Corporis, etiamsi materia panis in ipso permaneat.

Respondeo, Auctor ille non est Chrysostomus; sed alius quidam Ioannes Constantinopolitanus, vt ostendit Turrianus lib. 1. de Eucharistia cap. 18. Dicit autem hic Auctor materiam panis remanere; quia manet secundum indolem, proprietates, & effectus panis. Simili modo intelligendus Theodoretus Dialogo 1. non procul à principio; vbi ait, *Symbola & signa, quæ videntur, nomine Corporis & Sanguinis honorant, non naturam mutans, sed naturam gratiam adiiciens.* Nempe non mutatur natura, quoad externas proprietates sensibiles, licet mutetur, inuisibiliter, vt ibidem Theodoretus insinuat.

Dico Secundò, Substantia panis non vnitur in Eucharistia hypostaticè verbo diuino, aut Corpori Christi. Est etiam fide tenendum.

Probatur Primò; Quia fide tenendum est panem non manere, vt patet ex dictis: ergo non potest hypostaticè vniri: vnio enim supponit existentiam in propria substantia. Secundò, etiamsi substantia

3. Ratio.

4. Ratio.

Ratio Diu Thomæ parum firma.

36

Obiectio- nes hæreticorum soluantur.

An, & quomodo S. Eucharistia possit dici panis.

37

2. Obiectio

Soluitur.

Quomodo in Eucharistia materia panis dici possit remanere.

38

Substantia Panis non est vnita Verbo hypostaticè, substantia

substantia panis maneret, & Verbo vniretur, non tamen idcirco Caro Christi esset presens in Eucharistia. Nam Verbum diuinum potest assumere aliam naturam in terris, quamuis corpus, quod ex Virgine assumpsit, non sit in terris: cum enim sit vbique, potest assumere naturas maximè loco inter se distantes; nec idcirco altera ad alteram trahetur: ergo hæc fictio est prorsus inutilis ad explicandum hoc mysterium: solùm enim ex ea sequitur, Corpus Christi panem esse in Eucharistia, non carneum quod ex Virgine sumpsit: quod etsi Rupertus videatur concedere lib. 2. de officijs cap. 2. est tamen apertè contra Scripturas; *Panis, quem ego dabo, caro mea est pro sæculi vita.* & 1. ad Corinth. 11. *Hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur.* Item contra omnes Patres, qui semper loquuntur de *corpore carneo*, quod ex Virgine assumpsit, & in mortem pro nobis est traditum. Tertio, Ex hac sententia sequeretur, Deum tam propriè esse impanatum, quam incarnatum; & panem triticum, quam hominem. Item quotidie nouam fieri vnionem hypostaticam, quæ ab initio non fuit; scilicet cum alio, & alio pane; & eandem quotidie desinere.

39
Non remanere materiam panis, contra Durandum probatur.

Dico Tertio, Materia panis non manet in Eucharistia. Est etiam fide tenendum contra Durandum.

Probatur Primo, Quia tota substantia panis conuertitur & transubstantiatur in Corpus Christi, vt docet Concilium Lateranense, & Tridentinum supra.

Probatur Secundo, Quia, iuxta sententiam Durandi, accidentia nõ remanent sine subiecto: quod damnatum est in Concilio Constantiensi sess. 8. Patet hoc, Quia, si materia manet, accidentia retinent suum subiectum; nam materia est subiectum accidentium.

Probatur Tertio, Etiam si Anima Christi informaret materiam panis, non tamen idcirco esset ibi caro Christi, quæ de Virgine sumpta est, & pro vita sæculi tradita; quod est contra Scripturas, & Patres; sed esset ibi noua caro, iam ex tempore per nouam conuersionem genita. Dices, Caro Christi sumpta ex Virgine erit ibi per concomitantiam. Respondeo Primo, Hoc non sufficere; debet enim ibi esse directè ex vi consecrationis, & Sacramenti; vt patet ex illis verbis, *Hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur.* Secundo, Nulla est connexio inter hanc carnem, & illam antiquam: quomodo ergo est ibi per concomitantiam? Denique, Si caro antiqua est ibi, quid opus est fingere ibi nouam carnem, quæ nihil ad vim verborum, & Christi intentionem faciat?

Refellitur sententia Durandi ex absurdis

Probatur Quarto; Ex sententia Durandi sequitur esse tria Christi corpora viua re distincta in eodem altari: nempe quod ex Virgine sumptum; quod ex materia panis & Anima conflatur; & quod ex Anima & materia vini: quorum, duo posteriora quotidie fiunt, & dissoluentur; ac proinde Christus quotidie nascetur, ac morietur: sicut, si vna anima esset in tribus corporibus, & ab vno separaretur, ille homo verè moreretur; & si alteri corpori iungeretur, aliquis verè nasceretur. Si dicas, Materiam panis & vini non constituere cum Anima distinctum corpus, sed agglutinari corpori antiquo, sicut alimentum: Saltem hinc sequitur corpus Christi quotidie secundum partes gigni & augeri, & rursus destrui & diffuere, vt fo-

lent mortalium corpora. Vel si tota illa materia manet informata, Christi corpus immensam molem nunc contraxit. Omitto alia, quæ contra hanc sententiam possent excogitari. Ad rationes Durandi, responsio patebit ex infra dicendis.

DVBIVM I.

Vtrum maneat existentia panis, vel etiam gradus aliquis substantialis?

Q Vidam Thomistæ putant existentiam panis manere, & per hanc existere accidentia. Hanc sententiam cum Bannes in 1. editione Primæ Partis fuisset secutus, in secunda sic mutauit, vt tantum dicat probabilem. Vide q. 4. ar. 2.

40
Thomistæ

Verum hæc sententia nullo modo est probabilis. Primò, Quia videtur contra dogmata fidei; quorum vnum est, *Tota substantia panis conuertitur in substantiam Corporis Christi*: Atqui substantia panis includit etiam existentiam panis, sicut substantia corporis Christi includit eius existentiam: ergo hæc etiam conuertitur. Confirmatur, Quia substantia, præcisâ existentia, conuerti non potest, cum non sit ens acti, ac proinde nec conuertibile. Alterum dogma est, *Solum accidentia panis remanere, vt expresse habet Concil. Tridentinum sess. 13. can. 2.* Vnde infero: ergo nullo modo existentia panis remanet. Patet consequentia; nam hæc existentia non est accidens, sed est id, quod primas partes obtinet in substantia actuali panis.

Existentia panis remanere in Eucharistia, repugnat dogmatibus fidei.

Secundò, Videtur etiam esse contra Philosophiam: quis enim animo concipiat existentiam rei, veluti vestem quamdam aut ornamentum, realiter ab illa separari, & alteri rei conferri; aut accidentia posse formaliter existere per existentiam substantiæ, ipsâ substantiâ peremptâ; cum rem periri, sit eius existentiam periri? Est enim existentia intima cuiusque rei actualitas, seu entitas, quatenus habet esse extra suas causas, sine quâ substantia nihil est, nisi in potentia obiectiua.

Repugnat etiam Philosophia.

Ex his facile refutatur alia quedam sententia, quam insinuat Caietanus hic in Responsione ad 3. & art. 4. vbi docet, etsi non maneat materia specifica panis, manere tamen quandam entitatem, quæ antea erat panis; & hanc per conuersionem fieri & esse Corpus Christi. Vnde art. 4. ait terminum transubstantiationis esse, vt id, quod erat panis, sit corpus Christi.

41
Sententia Caietani quod remanet quædam entitas panis.

Hinc enim sequitur: Primò, Non totam substantiam panis conuerti: quod est contra fidem. Antecedens patet: nam id, quod manet, non conuertitur in aliud. Secundò, Non manere sola accidentia panis, sed aliquid substantiæ: quod etiam fidei repugnat. Tertio, Implicat, vt eadem numero entitas, quæ antea erat panis, nunc sit Corpus Christi. Probatur, quia res finita, quæ identificatur rebus distinctis, in se quoque distincta esse debet, ac proinde diuersa numero. Confirmatur; sola essentia diuina, ob suam immensitatem, potest rebus distinctis identificari; scilicet diuinis personis, quæ realiter distinguuntur: ergo id nulli rei creatæ concedendum. Quarto, In diuersis panibus sint diuersæ numero entitates: ergo, si per consecrationem hæ entitates fiunt & sunt Corpus Christi, ipsum identificabitur rebus pluribus numero distinctis. Denique non potest fieri successio differentiarum specificarum in indiuiduo

Refutatur.

quidno generis præcisè considerato: quia gradus specificus non possunt à generis separari, cum in vnam simplicem entitatem coalescant. Confirmatur, quia per eandem formam, panis est panis, & substantia, & entitas. Quomodo autem dicatur, *Id quod fuit panis, nunc est Corpus Christi*, qui modus loquendi videtur Caetanum mouisse, infra dicitur.

DVBIVM II.

Verum, si substantia panis non conuerteretur in Corpus Christi, sed maneret, posset ibidem poni Corpus Christi per diuinam potentiam?

42
Respon-
sio est affir-
mans.

Respondeo, Omnino tenendum est, potuisse ibi poni Corpus Christi cum pane, & sub pane, sicut modo est sub accidentibus per intimam præsentiam, quamuis accidentia tunc non haberent illum ordinem ad Corpus Christi, quem modo habent. Ratio est, quia sicuti quantitas panis, & alia accidentia, non excludunt Corpus Christi, sic neque substantia panis illud excludere potest, quin sub illa possit collocari & intimè præsens esse. Confirmatur; quia si Deus potest duo corpora retinentia suam extensionem simul ponere, multò magis poterit Corpus Christi habens modum existendi spirituale & indiuisibilem ponere sub panis substantia; cum corpus habens talem modum, nullo modo excludat aliud corpus habens extensionem. Vnde non solum potest per actionem substantialem & productiuam poni sub pane; sed etiam alibi positum per motum localem, seu actionem adductiuam sub pane collocari. Sicut enim actio productiua Corporis Christi sub accidentibus panis, nõ necessariò requirit desitionem panis; ita neque actio adductiua.

Qua actio-
ne possit
sub pane
poni Cor-
pus Chri-
sti.

Nec obstat, quod D. Thomas hic in Corpore dicit, rem non posse alicubi, vbi antea non erat, incipere esse, nisi vel per motum adducatur, vel per conuersionem alterius rei in ipsam ponatur. Quia D. Thomas loquitur de ordinarijs, & conuersis modis, quibus res aliqua incipit esse, vbi antea non erat; qui modi sunt motus localis, & conuersio. Non tamen intendit negare modum tertium, & extraordinariu, qui est instar puræ creationis: sed existimauit illum modum hinc locum non habere, Deumque etiam in miraculis, vti modis quàm maxime fieri potest consentaneis naturis rerum.

Explicatur
D. Tho.

ARTICVLVS III.

Verum substantia panis & vini per consecrationem annihilaretur?

43

Respondetur non annihilari. Ratio est, quia non desinit in nõ esse absolutè, sed in Corpus, & Sanguinem Domini. Verum, quia hoc obscure est:

Conuersio
quid sit, &
quid inclu-
dat.

Notandum est, Conuersionem esse transitum quemdam ex vna natura, vel forma, vel qualitate in aliam: vt cum vinum vertitur in acetum; cum aer in aquam; frigidum in calidum. Vnde necesse est conuersionem intrinsecè includere duas mutationes; quarum altera est in termino à quo, altera est in termino ad quem. Terminus enim à quo,

desinit esse, vnde mutatur ab esse, ad non esse. Terminus autem ad quem, incipit esse, vel absolutè, vt si antea non erat; vel secundum nouam quandam dependentiam, si erat.

Hoc ergo articulo quæstio est de mutatione quæ est in termino à quo, sive annihilatio? Quidam Doctores existimant hanc mutationem, quæ est in termino à quo, scilicet in pane, esse annihilationem. Ratio est; quia panis absolutè desinit esse, sic vt nihil ipsius substantiæ remaneat, perinde ac si nihil aliud succederet ergo annihilatur. Probatur consequentia; Quia annihilatio est totius desinitio in nihil. Et confirmatur; quia panis iste potest reproducì à Deo per creationem: quod signum est fuisse annihilatum. Ita Gabriel Lectio- nẽ 40. in Canonem; & Occam in 4. q. 6. & Albertus Mag. in 4. dist. 10. quæ sententia non est improbabilis.

Quidam
putant pa-
nem anni-
hilari.

Meliùs tamen dicitur, panem non annihilari. Ita passim alij Doctores dist. 11. & D. Tho. hic. Rationem quidam reddunt: Quia panis, inquit, non desinit per meram suspensionem concursus diuini, sed ex vi actionis positivæ qua species se- parantur à subiecto. Detractis enim omnibus ac- cidentibus substantia naturaliter desinit esse: nam forma non potest manere in materia sine disposi- tionibus; vnde necessariò euanescit, Materia quo- que nõ potest priuari omni forma; vnde etiam necessariò desinit esse, cù prior forma euanescat, & alia non succedat.

44
Melius ne-
gatur.

Ratio quo-
rundam.

Sed contrà: Primò, Quia hæc sententia supponit accidentia separari à substantia panis per actionem positiuam, per quã accipiant modum quen- dam positiuum existendi per se, qui modus sit ter- minus huius actionis: quod non videtur verum. Nam frustra ponitur talis modus existendi posi- tiuus in speciebus Sacramentalibus; vt infra ostē- demus: vnde etiam frustra ponitur illa actio se- parans accidentia, & modum illum conferens. Secundò; Esto, sit talis actio, & talis modus in accidentibus separatis, non tamen videtur facere ad propositum. Nam conuersio panis in Corpus Christi, est integra quædam mutatio substantia- lis: ergo non debet constare nisi mutationibus substantiabilibus. Sicut enim substantia composita non constat, nisi substantijs; ita mutatio substan- tialis composita debet tantummodò consistere mu- tationibus substantiabilibus; qualis est desinitio pa- nis & inceptio Corporis Christi. Atqui hæc mu- tatio circa accidentia, non est mutatio substan- tialis; quia solum terminatur ad illum modum accidentis: ergo est extra rationem transubstanti- ationis, quæ est mutatio substantialis: ergo ex ea non potest ratio desitionis illius sumi. Confir- matur, quia modus iste desinendi non repugnat annihilationi: quod patet in simili. Si enim Deus separaret ab Angelo intellectum, & voluntatem, & sic Angeli substantia desineret esse, verè anni- hilaretur. Sic si à toto mundo detraheret omnia accidentia, & ita mundus desineret esse, verè anni- hilaretur. Tertio, Ex detractiõne formæ, vel accidentium, non necessariò sequitur desinitio ma- teriæ, vt quæ sit omnium formarum, & acciden- tium corporalium fundamentum: sed solum ex ordinatione diuina merè libera, qua statuit illi rei subtrahere concursum conseruatiuum, quæ modo naturæ suæ tam dissentaneo existeret. Vnde hæc desinitio magis æstimanda est libera subtractione

Refellitur.

concur-